

Escriure Infermeria a la Universitat

GUIES PER ESCRIURE EN DISCIPLINES ESPECÍFIQUES

1 Què és la infermeria?

El TERMCAT, centre de terminologia de la llengua catalana, defineix la **infermeria** com la disciplina científica que té com a objectiu tenir cura de la persona que, en interacció contínua amb el seu entorn, viu experiències de salut.

El Consell Internacional d'Infermeres defineix el terme de manera més genèrica, sense obviar que els fenòmens d'especial preocupació per a les infermeres són les respostes als problemes de salut efectius o potencials per part de persones, famílies i grups. Aquestes respostes humanes conformen un ampli ventall que va des de les accions per al restabliment de la salut després d'un episodi individual de malaltia fins a l'elaboració de polítiques per promoure la salut d'una població a llarg termini.

La perspectiva infermera única de donar atenció i comprendre les necessitats dels pacients fa que la pràctica infermera sigui complexa, dinàmica i canviant i, per tant, es posa de manifest la rellevància de les cures infermeres en l'assoliment de millors resultats per a la persona atesa i per al sistema de salut.

2 Característiques generals de l'escriptura en infermeria

La creació de llenguatges i vocabularis infermers sorgeix a la segona meitat del segle xx, lligada al desenvolupament teòric de la disciplina infermera. Són eines semàntiques que estructuren i representen el coneixement disciplinari. A la pràctica assistencial, s'utilitzen per al registre del procés de prestació de cures i els seus resultats en la història clínica electrònica (o en paper) de la persona atesa. Entre els seus objectius destaquen:

- Facilitar la comunicació eficaç entre els professionals.
- Ajudar a obtenir dades precises i fiables que garanteixin la qualitat i continuïtat de les cures.
- Millorar la seguretat clínica dels pacients.
- Facilitar la presa de decisions de les infermeres.
- Contribuir a l'avaluació i la millora contínua de la prestació de cures infermeres i dels seus resultats en salut, produint dades fiables i clares.

Actualment, l'Associació Americana d'Infermeres reconeix dotze terminologies de suport a la pràctica infermera, entenent per *terminologia* una organització estructurada de conceptes representats amb les seves relacions, mapatges, descripcions i traduccions, que integren els àmbits de coneixement d'una disciplina. Entre elles es poden esmentar la International Classification for Nursing Practice (ICNP), SNOMED Clinical Terms (SNOMED_CT), Logical Observation Identifiers Names and Codes (LOINC), Perioperative Nursing Data Set (PNDS), Alternative Billing Concepts Codes

“ **La perspectiva infermera única de donar atenció i comprendre les necessitats dels pacients fa que la pràctica infermera sigui complexa, dinàmica i canviant** ”

(ABC Codes), entre d'altres. També cal mencionar els sistemes de llenguatge infermer mitjançant vocabularis controlats que més s'utilitzen en el nostre context, com ara la Classificació Internacional de Malalties i Problemes de Salut (CIM-10), el vocabulari d'interfície ATIC (Arquitectura, Terminologia, Informació-Interfície-Infermeria i Coneixement), i les classificacions NANDA (North American Nursing Diagnosis Association), NIC (Nursing Interventions Classification) o NOC (Nursing Outcomes Classification).

Així, l'ús de llenguatges controlats en infermeria permet una claredat i concreció de les situacions complexes de salut de les persones que es fa palesa en la història clínica. Els registres infermers de la història clínica han de contenir informació estructurada, ordenada i coherent relacionada amb: la valoració de l'estat de salut, el diagnòstic infermer derivat del raonament i judici clínic de la infermera, la planificació de les intervencions i resultats esperats i l'avaluació de les intervencions per a la solució del problema de salut de la persona atesa. Totes aquestes etapes són les que configuren el mètode de raonament clínic o procés de cures que desenvolupa la infermera independentment de l'àmbit on treballi, ja sigui un hospital, un centre d'atenció primària, un centre sociosanitari o un altre tipus de servei.

Pel que fa a l'escriptura científica, s'utilitza l'estructura textual d'article àmpliament establerta en diverses disciplines científiques i que inclou les seccions següents: títol, autoria i paraules clau, resum, introducció, objectius, metodologia, resultats, discussió i conclusions. Se segueixen les diferents guies internacionals, entre les quals cal destacar, entre d'altres, SQUIRE (Standards for Quality Improvement Reporting Excellence), CONSORT (Consolidated Standards of Reporting Trials) i SRQR (Standards for Reporting Qualitative Research).

En canvi, en el material escrit que elaboren les infermeres vinculat amb les seves activitats d'educació i promoció de la salut dirigides a persones, grups i comunitats de diversos edats i situacions sanitàries i socials, s'usa una escriptura molt propera als destinataris, sense tecnicismes, planera.

L'escriptura en infermeria també es caracteritza per la presència contínua dels principals valors professionals de la infermera amb relació a les persones ateses, les famílies i altres persones significatives, grups, comunitats i la societat en general. També des d'aquests valors s'orienta la relació amb estudiants, col·legues i altres

professionals, així com el compromís de la infermera amb ella mateixa. L'avenç de la professió infermera va unit essencialment al desenvolupament d'aquests valors: responsabilitat infermera, autonomia de la persona, intimitat i confidencialitat, justícia social i compromís professional. Així, les infermeres:

- Utilitzen tots els recursos per establir una relació de confiança amb la persona atesa, usant un llenguatge verbal (de tipus discursiu) i no verbal apropiats, a fi d'establir una comunicació efectiva que permeti copsar la singularitat de l'altre per donar resposta a les seves necessitats.
- Deixen constància escrita i signada de les seves observacions, raonaments, intervencions i resultats en el procés assistencial per respondre de les seves accions, contribuir a garantir la seguretat de la persona atesa i la continuïtat de les cures i facilitar el treball en equip.
- Eviten fer judicis de valor sobre pensaments, emocions, creences i valors de la persona atesa que puguin condicionar l'atenció que presten.
- No fan declaracions falses, fraudulentos o que indueixin a engany, ni fan un mal ús dels mitjans de comunicació o de les xarxes socials.
- Es comprometen a comunicar de manera honesta els procediments, resultats, implicacions, limitacions i conclusions dels estudis de recerca i dels nous coneixements professionals.

3 Textos escrits habituals en infermeria

El procés infermer és una metodologia per identificar i resoldre (o prevenir) problemes que implica:

- L'activació de procediments d'anàlisi i presa de decisions a partir de la valoració de l'estat de la persona (recollida de dades i informació per identificar els problemes i l'estat de salut).
- L'establiment del diagnòstic infermer (judici clínic infermer sobre problemes de salut reals o potencials, basat en les dades de la valoració que requereix prescripció de cures infermeres i representat mitjançant un enunciat concís).
- La planificació de les cures (establiment del pla de cures, etapes de desenvolupament, mitjans i precaucions que s'han de tenir en compte).
- L'execució de les cures (inici de les intervencions infermeres previstes en el pla de cures).
- L'avaluació (eficàcia de la intervenció segons el grau d'assoliment dels objectius establerts en el pla de cures).

Tal com els defineix Juvé-Udina, els plans de cures estandarditzats són eines d'estructuració del coneixement infermer per a la planificació de les cures a escala poblacional o grupal, a partir de l'evidència científica disponible. El procés d'individualització del pla de cures implica la valoració de la persona atesa i

“ **L’escriptura en infermeria també es caracteritza per la presència contínua dels principals valors professionals de la infermera amb relació a les persones ateses, les famílies i altres persones significatives, grups, comunitats i la societat en general.** ”

l’ajustament del pla de cures estandarditzat a l’estat de salut i al context de vida de la persona atesa.

La seva raó de ser la reforça el marc legal establert per la Llei 41/2002, reguladora de l’autonomia del pacient i dels drets i obligacions en matèria de documentació clínica, que estableix que en la història clínica ha de constar, entre altres documents, la planificació de les cures. Els plans de cures contenen els diagnòstics infermers, entesos com els judicis clínics que emeten els professionals infermers després d’analitzar les dades obtingudes en la valoració, així com les intervencions. Una intervenció infermera és la “prescripció de la prestació de cures infermeres derivades de la diagnosi per abordar la seva prevenció, resolució i/o pal·liació”. Així, el pla de cures és “una eina dinàmica de coneixement disciplinari que respon les preguntes: per què s’ha de fer? (diagnòstic/resultats), què s’ha de fer? (intervencions), quan s’han de fer? (programació de les intervencions) i qui ho ha de fer? (professional o cuidador que el durà a terme)”. Incorporar plans de cures estandarditzats a la documentació infermera estalvia temps de registre. A més, orienten les infermeres de nova incorporació sobre les cures habituals. Per la seva banda, el pla de cures individualitzat inclou els diagnòstics infermers i les intervencions addicionals no inclosos en el pla de cures estandarditzat que necessita un persona determinada.

Les infermeres resumeixen habitualment la informació a l’alta en comunicats de continuïtat de cures. Es tracta d’informes que inclouen la situació de la persona atesa, amb els problemes més importants que persisteixen, les cures que se li han administrat i l’evolució durant l’ingrés, així com la situació de les necessitats bàsiques i diagnòstics infermers. S’hi reflecteixen les activitats infermeres que es duen a terme en el moment de l’alta.

El fet de poder lliurar una atenció segura i d’alta qualitat és l’objectiu de tota organització de salut. La definició d’indicadors de cures infermeres és un aspecte clau per objectivar l’impacte de les intervencions infermeres, no només en la persona atesa i els seus cuidadors, sinó també en el sistema de salut. Un indicador de qualitat és una mesura quantitativa/qualitativa que reflecteix la qualitat d’una activitat o servei. És una eina que serveix per monitorar, avaluar i comparar la qualitat i permet valorar els mitjans, les actuacions i els resultats.

“ Els plans de cures estandarditzats són eines d’estructuració del coneixement infermer per a la planificació de les cures a escala poblacional o grupal, a partir de l’evidència científica disponible. ”

Quant a la recerca, les infermeres tenen una forma particular de relacionar-se amb les persones que viuen diferents processos de salut-malaltia i és per això que fan servir diferents formes de saber i conèixer, i diferents maneres o marcs teòrics i metodològics d’adquirir el coneixement. Per descomptat, el coneixement fisiològic o biològic del cos és essencial, però s’ha de complementar amb evidències de les ciències socials (les persones estan configurades per la dimensió física però també per les dimensions emocional, social, cultural, espiritual, etc.), perquè la seva pràctica se centra en éssers humans que viuen, respiren, parlen i senten. Per això és habitual utilitzar dos tipus d’escriptura científica: la que deriva de la investigació quantitativa i la que prové de la investigació qualitativa, aquesta última molt útil quan estem preocupats per intentar entendre les necessitats sentides dels pacients i els seus familiars. A més, en els últims anys ha aparegut un interès creixent en l’ús de metodologies denominades mètodes mixtos i multimètodes, que permeten combinar les dues aproximacions metodològiques i donar més pes a una que a l’altra o el mateix a totes dues.

Les infografies per al públic no expert són eines que tenen com a objectiu la comunicació visual i pretenen ajudar a transformar la informació complexa en una de més fàcil d’entendre. Les infografies que creen les infermeres estan relacionades amb la prevenció i promoció de la salut, però també amb processos de salut-malaltia. També en creen de dirigides als professionals mateixos, per millorar els seus coneixements sobre uns temes determinats.

4 Convencions de l’escriptura en infermeria

La paraula *infermer* o *infermera*, usada com a adjectiu (ús que no recull el diccionari normatiu), està totalment estesa en l’àmbit de la infermeria (diagnòstic infermer, ètica infermera), i la podem trobar, per exemple, usada en noms d’assignatures (Cures Infermeres en la Vellesa).

El terme *infermeria* s’ha d’utilitzar quan ens referim a la disciplina, la ciència o la professió. En canvi, per referir-se als professionals que l’exerceixen, es pot usar la denominació *infermera* o *infermer* de manera indistinta o totes dues alhora *infermera/infermer*, encara que l’ús del terme *infermera* per referir-se a professionals

dels dos sexes és el que fan i recomanen fer organismes internacionals com el Consell Internacional d'Infermeres o l'Organització Mundial de la Salut. Els col·legis professionals d'infermeres i infermers de Catalunya, atès l'alt percentatge de dones de la professió, al voltant d'un 85 % (2020), empren i recomanen el terme *infermeres* per referir-se genèricament als professionals dels dos sexes.

Cada vegada més curoses amb la coherència dels postulats de l'ètica de la cura, les infermeres lluiten contra l'objectivació de les persones que atenen. Així, per referir-se a la persona atesa eviten usar la paraula *pacient*, ja que la persona atesa ha d'actuar i assumir la responsabilitat i el dret que té de fer-se càrrec de la pròpia vida d'una manera activa (i no romandre pacient davant la seva situació), i sobretot *malalt*, perquè no necessàriament la persona atesa presenta un problema de salut (de vegades són situacions de vida com ara l'adolescència o el dol).

Pel que fa a les abreviacions usades, en trobem de lligades al mètode mateix de resolució de problemes o procés infermer, com ara Dx (diagnòstic), història clínica compartida (HCC), NIC (*Nursing Interventions Classification*), NOC (*Nursing Outcomes Classification*), PCE (pla de cures estandarditzat), PIAISS (Pla interdepartamental d'atenció i interacció social i sanitària), ATDOM (Programa d'Atenció Domiciliària). També n'hi ha d'altres que es refereixen a les diferents proves o situacions de salut de les persones ateses, com ara ECG (electrocardiograma), FC (freqüència cardíaca), FR (freqüència respiratòria), IAM (infart agut de miocardi), NE (nutrició enteral), Sat O2 (saturació d'oxigen), TEP (tromboembolisme pulmonar), UPP (nafra per pressió), MACA (malalties cròniques avançades).

5 Obres i webs d'interès en escriure sobre infermeria

1. *Codi d'ètica de les infermeres i els infermers de Catalunya (2013)*. Barcelona: Consell de Col·legis d'Infermeres i Infermers de Catalunya.
<http://www.consellinfermeres.cat/wp-content/uploads/2016/12/2013-Codi-d%C3%88tica-de-les-infermeres-i-infermers-de-Catalunya.pdf>
Document redactat pel Consell de Col·legis d'Infermeres i Infermers de Catalunya que recull i presenta les normes deontològiques i de bones pràctiques comunes a la professió infermera.
2. Grup de Recerca UB sobre Terminologies Infermeres (GRUBTI) (2015). *Glosario de términos de metodología y lenguajes enfermeros*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/63294/1/GRUBTI_S1_Romero%20et%20a1_Glosario%28Definitivo%29.pdf
Document per ajudar els estudiants i les infermeres a explicar la singularitat i complexitat de les cures infermeres, i posar de manifest de quina manera aquest col·lectiu contribueix als resultats de salut. Aquest glossari, a més de

donar significat i enriquir conceptes disciplinaris referents a la metodologia i als llenguatges infermers, pretén també ser, d'una banda, un punt de partida per estimular el debat i continuar construint coneixement infermer i, d'una altra, un repte que ajudi a homogeneïtzar i ordenar l'exercici professional.

3. *Infermera virtual*

www.infermeravirtual.com

Portal de promoció i educació per a la salut que vol ser un espai virtual de coneixement i interrelació amb l'usuari alhora que un instrument de treball per a les infermeres i a disposició de tots els professionals del sector de la salut i dels sectors educatiu i social. Entre altres recursos, inclou un glossari de termes usats en infermeria, amb les definicions corresponents i les fonts d'on s'han extret.

4. Juvé-Udina, M. E. (2018). "La Terminología ATIC: consideraciones de uso en la prestación de cuidados". *Metas de Enfermería* 20(10): 67-76.

<https://medes.com/publication/133804>

Article que planteja les consideracions i revisa les evidències de l'ús de la terminologia ATIC en la pràctica assistencial. Per això s'hi adopta el mètode mixt, narratiu, contigu, en què els resultats de la revisió dels estudis es presenten seqüencialment, al costat de les consideracions essencials, perquè el lector elabori les seves pròpies conclusions. Partint d'una concepció circular i iterativa del procés de prestació de cures, l'eix de valoració d'ATIC s'ha emprat per construir models de dades i s'utilitza en la pràctica per representar la valoració integral inicial, continuada i focalitzada de l'estat de la persona atesa.

5. Juvé-Udina, M. E. *Terminologia ATIC*

<http://www.atic.com.es>

ATIC (Arquitectura, Terminologia, Interfície-Infermera-Informació i Coneixement) és un projecte d'arquitectura del coneixement infermer a través d'un llenguatge infermer d'interfície. És un sistema de llenguatge, complementari a les classificacions tradicionals, que es caracteritza per termes basats en el llenguatge natural que els professionals empren a la pràctica, termes que posteriorment són sotmesos a refinament teòric mitjançant procediments de desenvolupament i anàlisi de conceptes, i també d'anàlisi de la producció científica infermera. L'ATIC s'empra a múltiples hospitals, a tota l'atenció primària i a diferents centres sociosanitaris de diversos proveïdors públics i concertats de Catalunya.

6. Juvé-Udina, M. E. (ed.) (2013). *Plans de cures estandarditzats per a malalts hospitalitzats*. Barcelona: Institut Català de la Salut.

<http://ics.gencat.cat/web/.content/documents/Planscures.pdf>

Document que presenta el programa ARES d'harmonització d'estàndards de cures infermeres als hospitals de l'Institut Català de la Salut i un recull dels principals plans de cures estandarditzats que s'han construït per atendre les persones hospitalitzades.

7. *Projecte de Consens i Implementació dels Indicadors d'Avaluació de les Cures Infermeres* (2018). Barcelona: Consell de Col·legis d'Infermeres i Infermers de Catalunya.

www.consellinfermeres.cat/wp-content/uploads/2019-Projecte-de-Consens-i-Implementaci%C3%B3-dels-Indicadors-dAvaluaci%C3%B3-de-les-Cures-Infermeres.pdf

Estudi en què s'identifica quins són els indicadors de cures rellevants per a la disciplina infermera i es consensuen, tenint en compte el context actual per establir criteris de selecció, amb l'Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya (AQuAS), per monitorar-los de manera sistemàtica a la pràctica i incorporar-los a la central de resultats.

8. TERMCAT, centre de terminologia. *Diccionari d'infermeria*.

<https://www.termcat.cat/ca/diccionaris-en-linia/34>

El TERMCAT, centre de terminologia de la llengua catalana, té un web fonamental per conèixer la terminologia de moltes àrees de coneixement. En línia s'hi pot trobar el *Diccionari d'infermeria*.

Servei de Llengües (UAB), Servei de Llengües Modernes (UdG), Serveis Lingüístics (UB), Serveis Lingüístics (UVIC) i Institut de Llengües (UdL)

Coordinació: Virgínia Castillo i Enric Serra

Autora: Laura Llahí Ribó (amb el suport de Jaume Palau)

Assessorament: Núria Cuxart i Ainaud, Maria Pilar Delgado-Hito, Maria Eulàlia Juvé-Udina, Maria Montserrat Solà Pola

Revisió lingüística: Pere Drou

Aquest projecte ha rebut un ajut Interlingua de la Generalitat de Catalunya.

Data d'edició: novembre de 2020

Aquesta obra està subjecta a una llicència de Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0. Podeu reproduir-la per a usos no comercials de forma sencera i fent-ne constar la font: Servei de Llengües (Universitat Autònoma de Barcelona) i Servei de Llengües Modernes (Universitat de Girona). Si trobeu que les guies són útils us agrairé que ens ho comuniqueu.